

Heydər Əliyev Mərkəzində bir müddət bundan əvvəl keçirilən "İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə mədəni irs abidələrinin bərpası üzrə layihələr: hədəflər, çağırışlar, xüsusiyyətlər, perspektivlər" mövzusunda "dəyirmi masa"da da bu barədə ətraflı bəhs olunub. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərov tədbirdə çıxış edərək, otuz ilə yaxın müddətdə Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərimizin düşməndən təmizlənəndən dərhal sonra burada genişmiqyaslı quruculuq işlərinə başlanıldığını, bölgədə infrastruktur layihələri ilə yanaşı, tarixi və mədəniyyət abidələrinin inventarlaşdırılması, mühafizəsi, o cümlədən, bərpası istiqamətində genişmiqyaslı layihələrin həyata keçirildiyini diqqətə çatdırıb. A.Ələkbərov, eyni zamanda, Heydər Əliyev Fondunun 2020-ci il dekabrın 8-dən etibarən işğaldan azad edilən ərazilərdəki mədəni abidələrin, məscidlərin bərpası üzrə layihəyə başladığını da vurğulayıb.

Heydər Əliyev Fondu ötən müddətdə bərpa işlərində dövlət tərəfindən həyata keçirilən layihələrə vətəndaş cəmiyyətinin üzvü kimi öz mühüm dəstəyini göstərib. Fondun işğaldan azad olunan ərazilər üzrə layihəsinin icrası üçün yaradılan xüsusi işçi qrupu bərpa olunacaq abidələrin öyrənilməsi məqsədilə ilkin

mütərəqqi üsulların tətbiqinə üstünlük verilib.

Heydər Əliyev Fondu bu müddət ərzində artıq bir sıra mədəniyyət abidələrinin bərpasını başa çatdırıb. Bu ilin avqust ayında Şuşa şəhərində Molla Pənah Vəqifin muzey-məqbərə kompleksinin təmir-bərpa və yenidənqurma tədbirləri yekunlaşdırılaraq, kompleks istifadəyə verilib. Burada işlər Heydər Əliyev Fondu tərəfindən 2021-ci ilin mart ayından başlayıb və abidə tarixi görkəminə uyğun şəkildə bərpa edilib. Azərbaycanın incisi sayılan

və şəhərdə çalışan insanların yerləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçirilir.

Şuşanın bərpasından söz düşmüşkən, xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, şəhərin tarixi görkəminin bərpası üzrə qısa müddət ərzində böyük işlər görülüb. Bu layihənin sürətlə reallaşmasına dövlətimizin başçısının Şuşanın mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi barədə sərəncamı mühüm təsir göstərib. İşin sürətlə reallaşma-

da işləyən xarici şirkətlər tərəfindən hazırlanıb və bu zaman əsas diqqət koordinasiyaya, tikililərin planlaşdırılmasına, Şuşanın memarlıq görünüşündə ahəngdarlığı qorumaq üçün ərazinin ümumi landşaftının nəzərə alınmasına yönəldilib. Bir sözlə, burada başlıca vəzifə şəhərin mədəniyyət paytaxtı kimi irsinin qorunması, abidələrin bərpası və Şuşanın gələcək inkişafına istiqamətlənib.

Qarabağın tarixi baxımdan çox önəmli abidələrindən biri olan Ağdam

Qarabağın bərpasında əsas vəzifə mədəni irsin qorunmasıdır

Bu gün işğaldan azad edilən ərazilərin yenidən qurulması, həmin torpaqlarda ən müasir infrastrukturun yaradılması və mədəni-tarixi abidələrin bərpası istiqamətində genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir. Bu çərçivədə icra olunan layihələr isə həmin yerlərin qısa müddət ərzində sülh və əməkdaşlıq bölgəsinə çevrilməsini, həmçinin iqtisadi inkişafını şərtləndirir.

qiymətləndirmə aparıb.

Bərpa prosesinə yerli mütəxəssislərlə yanaşı, Türkiyə, Avstriya, Böyük Britaniya, Bolqarıstan, İtaliya, Latviya, Rusiya, Gürcüstan və digər ölkələrdən mütəxəssislər cəlb edilib. Dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, bütün abidələrin yenidən qurulması zamanı onların ilkin simasının pozulması prinsipi əsas götürülüb. Bununla bağlı beynəlxalq təcrübə öyrənilib və abidələrin bərpası, konservasiyası və yenidən qurulması üzrə işlərdə

mədəniyyət paytaxtımızda, həmçinin görkəmli Azərbaycan şairi Molla Pənah Vəqifin büstü, dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin heykəli də Fondun dəstəyi ilə yenidən qurularaq ucaldılıb.

Şuşada mühafizəsinə ehtiyac olan tarixi abidələrlə iş xüsusi həssaslıqla görülür. Şəhərin baş planının hazırlanması istiqamətində xarici mütəxəssislərlə birgə müzakirələr aparılır. Şuşalıların doğma şəhərlərinə mütəmadi səfərləri təşkil olunur, eyni zamanda, onların köçürülməsi

sı məqsədilə şəhərin tarixi abidələr yerləşən hissələri zonalarla ayrılıb. Şuşada 150-dən çox tarixi abidənin bərpası və yenidən qurulmasının xüsusi həssaslıqla icrası qərara alınıb.

"Uni Construction" şirkətinin bərpası, italyalı mütəxəssis Luigi Scrinzinin sözlərinə görə, Qarabağdakı maddi-mədəni abidələr inanılmaz dağıntılara məruz qalıb. "Qarabağ" "böyük bağ", "yaşillıqlarla zəngin olan, abad məkan" deməkdir. Lakin bu məhəfurlardan heç birinə bu gün Qarabağda rast gəlinmir. Hazırda bölgənin yenidən dirçəldilməsi, həyata qaytarılması istiqamətində böyük işlər görülür. Bu yerlərin abadlaşdırılması həm də müqəddəs mahiyyət daşıyır.

"Uni Construction" şirkətinin layihə rəhbəri, türkiyəli mütəxəssis Əli Ünlü Şuşadakı abidələrin Azərbaycan xalqı üçün çox böyük əhəmiyyətə malik mədəni irs olduğunu bildirib. Lakin bu irs işğalçılar tərəfindən demək olar ki, tamamilə dağıdılıb. "Dağıdılmış abidələrin bərpası istiqamətində böyük işlər görülür. Bu işlər şəxsən Prezident İlham Əliyevin nəzarəti ilə aparılır. İşğaldan yenidən azad ediləndə Şuşadakı abidələrin dağıntılara məruz qaldığı müşahidə olunurdu. Aşağı Gövhər Ağca məscidinin həyətindəki mədrəsə də bu qəbildəndir. Bu kimi tarixi tikililərin bərpası son dərəcə həssaslıqla aparılır".

Şəhərin bərpası planı Britaniya şirkəti, yerli mütəxəssislər və Şuşa-

cümə məscidinin bərpasında da qarşıya onun əvvəlki tarixi görkəmini özünə qaytarmaq əsas məqsəd kimi qoyulub. Erməni işğalı dövründə məscidin demək olar ki, bütün tarixi elementləri dəyişdirilib.

Zəngilan şəhərindəki məscid kompleksi isə XIX əsrdə inşa edilib və memarlıq abidəsi kimi inventarlaşdırılıb. Ermənistanın işğalı dövründə məscid düşmənin qüvvələri tərəfindən dağıdılıb və ilkin görkəmini demək olar ki, tamamilə itirib. Abidə konservasiya edilib və bununla bərabər ərazidə yeni məscidin də inşasına başlanılıb.

Hazırda Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı yol layihələrinin icrası da uğurla davam etdirilir. Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin məlumatına görə, Kəlbəcər – Laçın, Horadiz – Cəbrayıl – Zəngilan – Ağbənd, Xudafərin – Qubadlı – Laçın, Qubadlı – Eyvazlı, Şükürbəyli – Cəbrayıl – Hadrut, Füzuli – Hadrut, Bərdə – Ağdam, Talış – Tapqaraqoyunlu – Qaşaltı – Naftalan avtomobil yolları yüksək keyfiyyətlə inşa olunur.

İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən Ağdam Sənaye Parkının meşə zolağında günəş enerjisi ilə qidalanan damcılama suvarma sistemi quraşdırılıb. Bu innovativ sistem yaradılması "Ağıllı şəhər" konsepsiyasının vacib elementlərindən biridir.

V.BAYRAMOV, "Xalq qəzeti"